

Lakkegata 3 / 0187 Oslo

T: 22 04 49 70

F: 22 04 49 89

E: nso@student.no

Norsk studentorganisasjon W: www.student.no

Innspill fra Norsk studentorganisasjon: Fagerbergutvalget

*"Utvalget må ta hensyn til
universitets- og
høyskolesektorens samlede
samfunnsoppdrag."*

Innspill fra Norsk studentorganisasjon til Fagerbergutvalget

Norsk Studentorganisasjon (NSO) kommer i dette notatet med innspill til Fagerbergutvalget som vi håper utvalget tar med seg i arbeidet videre med NOUen.

Forskning og høyere utdanning er gjensidig avhengig av hverandre. Det er umulig å vurdere universitets- og høgskolesektorens forskningsoppdrag uten samtidig å ta hensyn til UH-sektorens øvrige samfunnsoppdrag, utdanning og formidling. NSO vil derfor understreke at utvalget i arbeidet med NOUen må ta hensyn til UH-sektorens samlede samfunnsoppdrag.

Sammenheng mellom forskning og utdanning:

Forsknings- og utviklingsarbeid er avgjørende for å videreutvikle et fagfelt, noe som er essensielt for at utdanningene skal holde god kvalitet. Høyere utdanning med god kvalitet gjør at vi i fremtiden også utdanner godt kvalifiserte kandidater som er viktig for kunnskapsnasjonen. Det er avgjørende at utvalget vurderer forholdet mellom forskningen og utdanningen i sitt arbeid. Forskningsaktiviteten ved UH-institusjonene skal ikke gå på bekostning av utdanningene, og finansieringssystemet for universitetene og høgskolene må ikke favorisere forskning fremfor utdanning.

Forskningsbasert undervisning:

Forskningsbasert utdanning er viktig for at studentene selv skal kunne være en premissleverandør for god utøvelse og kontinuerlig utvikling av sitt fagfelt. Høy utdanningskvalitet og høy kvalitet på forsknings- og utviklingsarbeid er gjensidig avhengig av hverandre. NSO mener at offentlige myndigheter må støtte opp om forskningsbasert utdanning, blant annet gjennom insentiver for økt forskningsaktivitet, kompetanseheving og rekruttering til forskning.

Studentaktiv forskning:

Studentaktiv forskning er et godt virkemiddel for å gi studentene nødvendig innsikt i forsknings- og utviklingsarbeid. NSO mener dessuten at studentene kan være en god ressurs i forskningen i UH-sektoren. Deltagelse og innsikt i forsknings- og utviklingsarbeid for studentene er viktig for å stimulere til videre studier, faglig utvikling og rekruttering til en forskerkarriere. En inkludering av studentene i forskningen bør skje allerede på bachelornivå. Mangelen på inkludering av studentaktiv forskning kan skyldes mangelen på insentiver til å ta med studentene inn i forskningen. Opprettes det insentiver til å inkludere studentene i forskningsarbeidet, så ligger grunnlaget der for at det vil skje i større grad enn i dag.

Rekruttering og ansettelsespolitikk:

For å sikre stabil rekruttering til forskning bør den forskningsbaserte utdanningen styrkes. Det innebærer større forpliktelser for institusjonene, og bør dermed føre til en økning i basisbevilgningene. Forskerrekruttering må være basert på høye kompetansekrav. Gode ansettelsesforhold er vesentlig for realisering av akademisk frihet. Midlertidige ansettelser skal som hovedregel kun benyttes der ansettelsene er en kombinasjon av utdanning og arbeid som gir grunnlag for å søke fast vitenskapelig stilling. NSO forutsetter også at

akademia er en trygg og forutsigbar arbeidsplass, men mener at dette ikke må gjøre at arbeidstakervernet blir så sterkt at det hindrer institusjonene i å ta strategiske faglige valg. NSO mener at institusjoner og regjering må ta grep for å senke andelen midlertidige stillinger i akademia. Studentaktiv forskning, som nevnt tidligere i innspillet, er et viktig tiltak for å sikre en større rekruttering inn i forskningen.

UH-institusjonene har ansvar for å kartlegge årsakene til eventuelle skjevheter i rekrutteringen til vitenskapelige stillinger og på bakgrunn av dette gjennomføre tiltak som gjør stillingene attraktive og tilgjengelige for alle grupper av befolkningen. Dette er viktig for at vi til enhver tid skal kunne rekruttere de beste forskerne. Det er også en utfordring innenfor enkelte fagområdet å tiltrekke seg kvalifiserte fagfolk fordi de ikke kan konkurrere med det private næringslivet på lønn.

Ressursbruk og finansiering:

Det er et viktig prinsipp for NSO at staten skal ha det overordnede ansvaret for finansiering av forskning. Dette for å sikre bredde og kvalitet i forskningen, institusjonell autonomi og akademisk frihet. Ekstern finansiering skal være et supplement til den statlige finansieringen, men må ikke gå på bekostning av forskningens uavhengighet.

Finansieringen av universitetene og høyskolene må sikre at institusjonene har rom til å gi god utdanning, samtidig som det må settes av tilstrekkelige ressurser til forsknings- og utviklingsarbeid. Institusjonenes grunnbevilgninger skal sikre stabilitet og forutsigbarhet for institusjonene, og må være betraktelig større enn den resultatbaserte komponenten. Det er et statlig ansvar å gi institusjonene et finansielt grunnlag som gir handlingsrom og mulighet til å oppfylle sitt samfunnsmandat uten å være avhengig av ekstern finansiering eller øremerkede midler.

Det er viktig at strategisk forskning og strategier for oppbygging av internasjonale toppforskningsmiljøer ikke går på bekostning av den frie grunnforskningen, institusjonenes samfunnsmandat og faglige bredde. Forsknings- og utviklingsarbeid må sikres gode rammevilkår og gjenspeile samfunnets behov.

Den offentlige finansieringsmodellen skal legge til rette for at vitenskapelig materiale blir publisert slik at forskningen blir gjort tilgjengelig for hele samfunnet. Der resultatkomponenten er avhengig av publisering i lite tilgjengelige kanaler skal staten stimulere til formidling også gjennom andre kanaler. Det må finnes virkemidler som stimulerer institusjonene til utadrettet virksomhet. Finansieringssystemet skal ikke favorisere forskning fremfor undervisning, fagartikler fremfor lærebøker og annen formidlingsvirksomhet. Finansieringssystemet skal heller ikke føre til at visse typer FoU-arbeid innenfor enkelte felt og fag blir favorisert fremfor andre typer FoU-arbeid.

NSO vil påpeke at insentivene og virkemidlene i forsknings- og utdanningssystemet må vurderes i sammenheng. Det er vesentlig at insentiver ikke motvirker hverandre og at indikatorene som benyttes vurderes kritisk slik at man sikrer at de faktisk måler kvalitet.

NSO mener det er på tide med en helhetlig kritisk gjennomgang av virkemidlene i UH-systemet, både på utdannings- og forskningssiden. Dette for å sørge for at systemet stimulerer til god kvalitet og fungerer hensiktsmessig med tanke på å oppnå de politiske

Innspill: Fagerbergutvalget

målsetningene som er satt for sektoren. NSO håper derfor at utvalget tar med dette som en anbefaling i sin rapport.

NSO mener at det er god grunn til å se på den økende byråkratiseringen innenfor norsk offentlig forskning. Best mulig utnyttelse av offentlige forskningsmidler er ikke nødvendigvis mest mulig resultatfinansiering, eller best mulige incentiver.

Kvalitet i forskningen

Grunnforskning er i mange tilfeller svært krevende og usikkert. NSO mener at grunnforskningen derfor er best tjent med store, robuste miljøer med finansiering sikret over tid. I en situasjon med tilnærmet nullvekst i grunnforskningsbevilgninger er det bedre med mye til noen enn litt til mange. Den anvendte forskningen bør ha klarere definerte mål enn i dag.

Forskning for framtiden

Norske offentlige forskningsmidler går i dag i stor grad til petroleumssektoren og naturbaserte næringer. NSO mener at norsk forskning også bør bidra til framtidens næringsliv, og mener det kan være et fornuftig tiltak å omprioritere ressurser til fordel for IKT, bioteknologi og nanoteknologi. En satsing innenfor disse forskningsområdene bør sees i sammenheng med økt fokus på studier innenfor samme retning.